

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНА АДМІНІСТРАЦІЯ

**РЕГІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З ПИТАНЬ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ І НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

просп. Центральний, б. 54 а, м. Северодонецьк, Луганська область, Україна, 93405
тел. (+38 06452) 41103, E-mail: uns@loga.gov.ua

ПРОТОКОЛ № 8

м. Северодонецьк

15 квітня 2019 року

Головував: Заступник голови облдержадміністрації, заступник голови регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій **Клименко Юрій Юрійович**.

Присутні: члени комісії (за списком), запрошені (за окремим списком).

І. Про стан виконання заходів, пов'язаних із ліквідацією наслідків надзвичайної ситуації на шахті «Золоте» ДП «Первомайськвугілля» та необхідність виконання робіт, спрямованих на уникнення погіршення техногенної і екологічної обстановки внаслідок подальшого затоплення шахт.

(Ізмайлов А.Г., Малишевський І.В., Медведчук С.М., Іванов М.О., Хозіна М.П.)

В області залишається загроза техногенної катастрофи внаслідок підтоплення регіону та діючих вугледобувних підприємств шахтними водами.

Вугледобувні підприємства Первомайсько-Стаханівського вугледобувного району гідрогеологічно пов'язані, тому шахтні води шахт «Первомайська», «Голубівська», «Ім. С. М. Кірова», «Бежанівська» (тимчасово окупована територія), що не відкачуються, через затоплену шахту «Родіна» перетікають на діючу шахту «Золоте» ДП «Первомайськвугілля».

02.05.2018 р в 11ч.30 хв. На ОП «Шахта «Золоте» стався прорив води на горизонті 775 м, у результаті збільшення водопритоку із шахти «Первомайська» через затоплену шахту «Родіна». Загальний водопріток під час аварії склав 2000 м³/год.

Міністерству енергетики та вугільної промисловості України з резервного фонду державного бюджету згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.04.2018 № 265-р виділено 131,2 млн грн для здійснення першочергових невідкладних заходів, пов'язаних із запобіганням виникненню надзвичайної ситуації техногенного характеру у зв'язку із затопленням шахт Первомайсько- Стаханівського вугледобувного регіону Луганської області.

Станом на 31.12.2018 фактично освоєно 82,4 млн грн. З виділених бюджетних коштів через затримку в освоєнні повернули назад в бюджет 48597,694 тис. грн.

На виконання рішення регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій від 21.02.2019 № 4 розпорядженням голови обласної державної адміністрації – голови обласної військово-цивільної адміністрації від 03.04.2019 № 270 створено комісію з питань обстеження виконаних робіт за проектом «Здійснення невідкладних заходів, пов'язаних з запобіганням виникненню надзвичайної ситуації техногенного характеру у зв'язку з затопленням шахт Первомайсько-Стаханівського вугледобувного регіону Луганської області». Комісією здійснено обстеження виконаних робіт за Проектом на шахті «Золоте» ДП «Первомайськвугілля» у 2018 році. За результатами роботи комісії складено відповідні акти та протокол засідання від 05.04.2019 № 1.

Залученими експертами Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту та Наукового парку «Центр трансферу технологій цивільного захисту» після обстеження 9-11 квітня 2019 року шахти «Золоте» ДП «Первомайськвугілля» та дослідження стану реалізації Проекту надано висновок та обґрунтування щодо можливих наслідків та подальшого розвитку надзвичайної ситуації (лист від 15.04.2019 № 37 додається).

У зв'язку з прогнозованим підняттям рівня ґрунтових вод під час активізації весняних паводкових процесів на початку травня 2019 року прогнозується збільшення притоку підземних вод в шахту «Золоте» ДП «Первомайськвугілля». Заходи із запобігання виникненню надзвичайної ситуації реалізовані не в повному обсязі, кількість додаткових обсягів води, що можуть надійти в шахту під час паводку, визначити неможливо. Надзвичайна ситуація не ліквідована, небезпечні чинники не усунуті. Загроза затоплення шахт та поширення надзвичайної ситуації залишається.

У разі невиконання заходів із запобігання затопленню шахт «Золоте», «Карбоніт», «Родіна», «Гірська» виникає загроза негативних екологічних та техногенних наслідків, а саме: підтоплення та заболочення земельних ділянок, промислово-цивільних забудов; забруднення поверхневих водних об'єктів, річок Комишувахи та Сіверського Дінця, питних джерел; зрушення, просідання та зсуви гірничої породи, просідання земної поверхні; неорганізований та неконтрольований вихід шахтних газів на земну поверхню.

Наразі ситуація на шахті «Золоте» ДП «Первомайськвугілля» аварійно-стабільна, насосне обладнання працює в безперервному режимі. Електрозабезпечення водовідливного комплексу здійснюється однією лінією електропередач, резервна лінія електропостачання відсутня. Оскільки резервна лінія відсутня, то виникнення можливої аварійної ситуації і припинення електропостачання призведе до знеструмлення водовідливного комплексу та подальшого неконтрольованого затоплення.

На сьогодні змонтоване насосне обладнання працює в безперервному режимі, приток води складає 920 м³/год. та поступово збільшується. Очікується збільшення притоку води після весняного паводку до рівня 1500-2000 м³/год. Зберігається загроза прориву води, збільшення масштабів та наслідків надзвичайної ситуації. Для продовження виконання робіт потрібно відновити фінансування.

Враховуючи невідкладний характер реалізації заходів із запобігання розвитку та поширенню надзвичайної ситуації у зв'язку із затопленням шахт в Луганській області, велику залежність всього регіону від реалізації проектів в повному обсязі, найбільш реалістичним з точки зору своєчасності та прискорення виконання заходів вбачається можливість фінансування заходів за рахунок резервного фонду державного бюджету на 2019 рік.

За результатами доповіді та з урахуванням обговорення **комісія вирішила:**

1. Інформацію секретаря комісії з питань обстеження виконаних робіт за проектом «Здійснення невідкладних заходів, пов'язаних з запобіганням виникненню надзвичайної ситуації техногенного характеру у зв'язку з затопленням шахт Первомайсько-Стаханівського вугледобувного регіону Луганської області», ДП «Первомайськвугілля», ГУ ДСНС України у Луганській області, Департаменту економічного розвитку, торгівлі та туризму облдержадміністрації, Департаменту регіонального розвитку, промисловості, інфраструктури та енергозбереження облдержадміністрації взяти до відома.

2. Визначити, що надзвичайна ситуація на ВП «Шахта «Золоте» ДП «Первомайськвугілля», яка виникла внаслідок прориву води, збільшення водопритоку із шахти «Первомайська» через затоплену шахту «Родіна» та затоплення гірничих виробок у травні 2018 року, не ліквідована. Зберігається загроза затоплення шахт регіону та подальшого розвитку надзвичайної ситуації.

3. Визначити нагальну потребу у терміновому залученні коштів резервного фонду державного бюджету у розмірі 48597,694 тис. грн для подальшого виконання заходів, передбачених проектом «Здійснення невідкладних заходів, пов'язаних з запобіганням виникненню надзвичайної ситуації техногенного характеру у зв'язку з затопленням шахт Первомайсько-Стаханівського вугледобувного регіону Луганської області», ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та недопущення подальшого затоплення гірничих виробок і поширення масштабів надзвичайної ситуації.

4. Департаменту економічного розвитку, торгівлі та туризму облдержадміністрації, Департаменту регіонального розвитку, промисловості, інфраструктури та енергозбереження облдержадміністрації, ДП «Первомайськвугілля» опрацювати питання, підготувати та направити необхідні документи до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерства фінансів України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України для виділення коштів з резервного фонду державного бюджету для подальшого виконання заходів з ліквідації наслідків та недопущення поширення масштабів надзвичайної ситуації.

Термін: до 17 квітня 2019 року

5. Головному управлінню ДСНС України у Луганській області поінформувати ДСНС України про ситуацію, яка склалась та загрозу подальшого затоплення гірничих виробок і поширення масштабів надзвичайної ситуації.

Термін: до 17 квітня 2019 року

6. Контроль за виконанням цього рішення залишаю за собою.

II. Про виділення пально-мастильних матеріалів для попередження виникнення та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій пов'язаних із лісовими пожежами на території Луганської області протягом пожежонебезпечного періоду 2019 року.

(Латинін О.І., Мирошніченко В.Ф.)

Жорсткі кліматичні умови степу, щорічні весняно-літні посухи, які супроводжуються східними вітрами та високими температурами сприяють виникненню пожеж в екосистемах, в тому числі і в лісових. Лісові пожежі завдають державі збитки в мільйони гривень, наносять шкоду навколишньому природному середовищу. Тільки у 2018 році в лісах області виникло 208 лісових пожеж на площі 153 га. Великі лісові пожежі мали місце в Новоайдарському, Попаснянському та Станично-Луганському районах, особливо вздовж лінії розмежування з причини ведення бойових дій на території області.

На межі з лісовими масивами було виявлено 150 пожеж в екосистемах, які, з метою недопущення їх розповсюдження на лісові землі, ліквідувалися пожежними формуваннями державних лісомисливських підприємств. При гасінні великих лісових пожеж залучалися сили Головного управління ДСНС України у Луганській області, заправка техніки яких здійснювалась за рахунок резервів пально-мастильних матеріалів, створених лісовими підприємствами. Резерв пально-мастильних матеріалів, створений лісомисливськими підприємствами у 2017 році завдяки фінансовій допомозі з обласного бюджету, був повністю використаний у 2018 році і потребує поповнення, що буде сприяти оперативному реагуванню на надзвичайні ситуації пов'язані з виникненням і ліквідацією пожеж в лісах та екосистемах на межі з ними.

З метою попередження виникнення лісових пожеж та розповсюдження їх на значну площу, в поточному році державними лісомисливськими підприємствами збільшено проведення доглядів за мінералізованими смугами та протипожежними розривами, проводиться додаткове переорювання позапланових лісових шляхів та місць в'їзду в лісові масиви.

На виконання профілактично-попереджувальних заходів та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій пов'язаних з лісовими пожежами витрачаються значні фінансові та матеріальні ресурси, десятки тисяч літрів бензину та дизельного пального. На жаль, останні роки Держбюджетом заходи з охорони лісів від пожеж не фінансуються. Коштів у лісових підприємств Луганського обласного управління лісового та мисливського господарства бракує, виникли заборгованості із заробітної плати, що не дає змоги в достатній мірі фінансувати протипожежні заходи та створити запас пально-мастильних

матеріалів на випадок необхідності ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій пов'язаних з ліквідацією лісових пожеж.

Для здійснення заходів з ліквідації пожеж в природних екосистемах області та у зв'язку із відсутністю фінансування з державного бюджету, скрутним фінансовим становищем державних лісгосподарських підприємств, а також враховуючи проведення на території області Операції об'єднаних сил, Луганське обласне управління лісового та мисливського господарства звернулось з клопотанням щодо надання допомоги та виділення бензину А-92 з регіонального матеріального резерву у кількості 6830 літрів, який буде використано виключно на ліквідацію наслідків та попередження можливих надзвичайних ситуацій пов'язаних з лісовими пожежами. Після закінчення пожежонебезпечного періоду невикористані пально-мастильні матеріали зобов'язується повернути до регіонального матеріального резерву.

На сьогодні в регіональному матеріальному резерві для запобігання виникненню і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території Луганської області зберігається 13290 літрів дизельного пального, 20840 літрів бензину А-92 у талонах.

За результатами доповіді та з урахуванням обговорення **комісія вирішила:**

1. Інформацію Луганського обласного управління лісового та мисливського господарства взяти до відома.

2. **Управлінню з питань цивільного захисту облдержадміністрації** підготувати проект розпорядження голови облдержадміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації щодо виділення лісомисливським господарствам Луганської області з регіонального матеріального резерву для виконання заходів із попередження виникнення та ліквідації наслідків можливих надзвичайних ситуацій, пов'язаних із лісовими пожежами на території Луганської області протягом пожежонебезпечного періоду 2019 року 6830 літрів бензину А-92 у талонах, у тому числі:

- ДП «Новоайдарське ЛМГ» – 1600 літрів;
- ДП «Кремінське ЛМГ» – 2000 літрів;
- ДП «Севєродонецьке ЛМГ» – 1100 літрів;
- ДП «Станично-Луганське ДЛМГ» – 1130 літрів;
- ДП «Старобільське ЛМГ» – 700 літрів;
- ДП «Білокуракинське ЛМГ» – 300 літрів.

Термін: невідкладно

3. Контроль за виконанням цього рішення залишаю за собою.

Заступник голови комісії

Секретар комісії

Ю. КЛИМЕНКО

І. ВАСЕРУК

Товариство з обмеженою відповідальністю
Науковий парк
Центр трансферу технологій цивільного захисту

01030, Україна, м. Київ, вул. Пирогова, буд. 2/37, e-mail: naupark@ukr.net
Код ЄДРПУ 39397443, р/р 26006604202100 в ПАТ "УкрСиббанк" м. Київ, МФО 351005

№ 37 від «15» квітня 2019 р.

Заступнику голови Луганської
обласної державної
адміністрації
Клименку Ю.Ю

Шановний Юрію Юрійовичу!

Відповідно до обстеження що відбулось 9-11 квітня 2019 р. спеціалістами Інституту цивільного захисту та Наукового парку ДСНС шахти Золоте, та дослідження стану реалізації проекту заходів із запобігання виникненню надзвичайної ситуації через затоплення шахт Первомайсько-Стаханівського вугледобувного регіону Луганської області надсилаю вам висновок з обґрунтування та наслідків надзвичайної ситуації, пов'язаної з можливим затопленням шахт Первомайсько-Стаханівського вугледобувного регіону Луганської області.

З повагою,

Директор

С.О. Нікулін

Обґрунтування та можливі наслідки.

В Луганській області існує загроза виникнення техногенної катастрофи внаслідок підтоплення вугледобувних підприємств і територій регіону шахтними водами шахт «Первомайська», «Голубівська», ім. С.М.Кірова та «Бежанівська», які знаходяться на неконтрольованій українською владою території.

В результаті бойових дій у вересні 2015 сталася аварія на діючій шахті «Первомайська» державного підприємства (ДП) «Первомайськвугілля» (м. Первомайськ), в результаті якої водовідливний комплекс шахти припинив роботу, а гірничі виробки шахти продовжують затоплюватись, що, в свою чергу, загрожує гідрогеологічній безпеці діючої шахти «Золоте» та прилеглих діючих шахт ДП «Первомайськвугілля» («Карбоніт», «Гірська», розташованих на підконтрольних територіях.

Шахта «Голубівська», яка на даний момент знаходиться на неконтрольованій українською владою території, до початку АТО утримувалась у водовідливному режимі для забезпечення гідроекологічної безпеки діючих шахт: «Первомайська», «Золоте», «Карбоніт», «Гірська» ДП «Первомайськвугілля» та прилеглих територій міст: Кіровськ, Первомайськ, Золоте, Гірське та селища Карбоніт Луганської області. Шахта «Голубівська» має прямі гідрогеологічні зв'язки з гірничими виробками шахти ім. С.М. Кірова та шахти «Первомайська», яка в свою чергу має гідрогеологічні зв'язки з гірничими виробками ліквідованої шахти «Родіна» та діючої шахти «Золоте».

У зв'язку з тим, що шахта «Голубівська» знаходиться на непідконтрольній українській владі території, фінансування робіт і заходів, передбачених проектом ліквідації зазначеної шахти, було припинено, що створило передумови до зупинки водовідливу цієї шахти. Внаслідок проведення бойових дій було пошкоджено кабельний ввід №1 шахти «Голубівська», а 24.10.2016 року відкачування води груповим водовідливним комплексом шахти «Голубівська» було припинено та почалося затоплення гірничих виробок шахти.

У 2018 році Міненерговугілля продовжило вирішувати питання щодо запобігання виникненню надзвичайної ситуації техногенного характеру у зв'язку із затопленням шахт Первомайсько-Стаханівського вугледобувного регіону Луганської області.

На засіданні Урядового комітету з питань економічної, фінансової та правової політики, розвитку паливно-енергетичного комплексу, інфраструктури, оборонної та правоохоронної діяльності, яке відбулося 9 лютого 2018 року розглядалося зазначене питання, на підставі якого було доручено Мінеконрозвитку, Мінфіну, Мінрегіону, Міненерговугілля, Мінприроди, МТОТ, ДСНС та Луганській ОДА терміново опрацювати

питання щодо виділення у 2018 році коштів для здійснення першочергових невідкладних заходів на вищезазначені цілі, та за результатами опрацювання у разі потреби подати в установленому порядку Кабінетові Міністрів відповідний проект рішення Уряду.

ДП «Первомайськвугілля» було виконано перерахунок раніше виконаного проекту з метою приведення його до рівня поточних цін на метал, металеві вироби та гірничошахтне обладнання з урахуванням інфляційних процесів.

Проект отримав позитивний експертний звіт ДП «Укрдержбуд-експертиза» від 22.03.2018 № 05-0035-18 та позитивний експертний висновок Мінрегіону від 26.03.2018.

Відповідно до розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.04.2018 № 265-р «Про виділення коштів на здійснення першочергових невідкладних заходів, пов'язаних із запобіганням виникненню надзвичайної ситуації техногенного характеру у зв'язку із затопленням шахт Первомайсько-Стаханівського вугледобувного регіону Луганської області» передбачались видатки з резервного фонду державного бюджету в сумі 131 188,235 тис. гривень.

З 5 квітня 2018 року приток води поступово почав збільшуватись до 940 м³/год і відкачування води здійснювалося на межі технічних можливостей діючого водовідливу.

Проте 2 травня 2018 року водоприток сягнув 2000 м³/год., і через обмеженість наявних потужностей водовідливного комплексу шахти «Золоте» почалося її затоплення.

В результаті аварії було затоплено горизонт 865 метрів з підготовленою гірничими роботами 2-ою північною лавою пласта I₆ (із загальним обсягом промислових запасів 1,692 млн. тонн вугілля робочого пласта I₆) та горизонт 775 метрів (камери електропідстанції та водовідливу).

На шахті «Золоте» роботи з видобутку вугілля та проходження гірничих виробок було зупинено, створено комісію з розслідування аварії першої категорії, введено в дію План ліквідації аварії, постійний моніторинг темпів підняття рівня води.

Водночас у 2018 році виконувались першочергові невідкладні роботи із забезпечення відкачування води з горизонту 600 метрів, вживались заходи щодо придбання необхідного обладнання і матеріалів відповідно до затвердженого переліку витрат та проведених через «Prozorro» ДП «Первомайськвугілля» тендерних процедур, а також недопущення подальшого затоплення гірничих виробок шахт «Золоте», «Карбоніт» та «Гірська».

Для організації ефективного відкачування водопритоку було задіяно водовідливний комплекс проміжного горизонту 687 м та прокладено додаткові трубопроводи з горизонту 687 м до горизонту 600 м і далі по вертикальному стволу № 2 на поверхню.

У зв'язку із затопленням горизонту 775 метрів та запасами вугілля з підготовленою гірничими роботами 2-ою північною лавою пласта I₆ ВП «Шахта «Золоте»» проектно-кошторисну документацію було скориговано

та отримано позитивний експертний висновок Мінрегіону від 22.12.2018 № 7-15.2/15331-18. ДП «Первомайськвугілля» отримало позитивний експертний висновок (звіт) державного підприємства (ДП) «НДІпроектреконструкція» від 12.12.2018 № 10-0737-18 до скоригованої проектно-кошторисної документації за вказаним проектом, за результатами якого, з урахуванням експертного висновку Мінрегіону, було скориговано перелік витрат на здійснення невідкладних заходів з Мінрегіоном, Мінфіном та Мінекономрозвитку 28.12.2018 відповідно до вимог розпорядження КМУ від 25.04.2018 № 265-р.

Відповідно до скоригованого Переліку витрат, загальна кошторисна вартість реалізації проекту склала 130 991,861 тис грн. (- 196,374 тис грн. до первісної вартості).

Станом на 31.12.2018 із загального обсягу коштів 130 991,861 тис грн. отримувачем коштів - ДП «Первомайськвугілля» фактично було використано кошти в сумі 82 394,167 тис. грн.

Таким чином, невикористані у 2018 бюджетному році кошти загальною кількістю 48 597,694 тис. грн. було повернено до державного бюджету.

Слід зазначити, що за результатами аналізу реалізації проекту виникло питання якості насосних установок НЦШ 300/750, які постачались на ВП «Шахта «Золоте» підприємством ТОВ НВП «Енергомаш».

На виконання умов договору № 43Т/01-04-18 від 20.04.2018, укладеного між ДП «Первомайськвугілля» та ТОВ НВП «Енергомаш», було здійснено постачання насосних установок, в тому числі НЦШ 300/750 в кількості 7 одиниць. В процесі експлуатації цих насосних установок виявлено вкрай низьку якість їх виготовлення. Час роботи насосів складав від 2 хвилин до 7 діб, одну насосну установку взагалі ДП «Первомайськвугілля» не було прийнято до експлуатації. Незважаючи на те, що ТОВ НВП «Енергомаш» виконує свої гарантійні зобов'язання за договором, але після закінчення гарантійного строку, що складає 18 місяців, ДП «Первомайськвугілля», через неякісне виготовлення обладнання та з урахуванням вкрай складного фінансового стану, буде не в змозі здійснювати ремонт зазначеного устаткування. Наведені обставини ставлять під загрозу спроможність безперервного відкачування шахтних вод на ВП «Шахта «Золоте».

Водночас, залишається актуальним питання здійснення постійного моніторингу рівня води у вертикальних стволах шахт «Первомайська» і «Голубівська», які знаходяться на неконтрольованій українською владою території (ОРЛО), про що неодноразово повідомлялось Міненерговугілля на спільних нарадах в Міністерстві з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України (МТООТ) та у зверненнях Міненерговугілля до Економічної підгрупи Тристоронньої контактної групи у м. Мінськ (Республіка Білорусь) з урегулювання ситуації на Донбасі.

Прогноз надзвичайних ситуацій. Техногенні та природні надзвичайні ситуації.

У зв'язку з прогнозованим підняттям рівня ґрунтових вод під час активізації паводкових процесів у квітні та на початку травня 2019 року прогнозується збільшення притоку підземних вод в шахту «Золоте» ДП «Первомайськвугілля». Оскільки кількість додаткових обсягів води, що можуть надійти в шахту під час паводку, зокрема з шахт, розташованих на непідконтрольних територіях, визначити неможливо, залишається загроза виникнення надзвичайної ситуації.

Заходи із запобігання виникненню надзвичайної ситуації, реалізовані не в повному обсязі. Загроза затоплення шахт Первомайсько-Стаханівського вугледобувного регіону Луганської області не ліквідована та у разі неконтрольованого прориву шахтних вод з боку затоплених шахт «Голубівська» та «Первомайська», несе загрозу життю працівників ДП «Первомайськвугілля» та вугледобувному регіону в цілому.

Станом на цей час ВП «Шахта «Золоте» власними силами виконує роботи з очистки трубопроводів та водозбірників проміжного водовідливного горизонту 687 метрів, який у разі надходження додаткових обсягів води у першочерговому порядку прийматиме та відкачуватиме воду на основний водовідливний горизонт 600 метрів і надалі – на поверхню. Однак виконання цих робіт вкрай недостатньо та проблему в цілому не вирішує.

Також слід зазначити наступне. Після раптового прориву води обсягом 2000 м³/год і затоплення водовідливного горизонту 775 метрів, що сталися на ВП «Шахта «Золоте» у травні 2018 року, та дотепер шахтою відкачується у безперервному режимі обсяг води 900 - 920 м³/год з прогнозуванням збільшення через продовження неконтрольованого затоплення сусідніх шахт, розташованих в ОРЛО. Загальний обсяг існуючих очисних споруд розрахований на приймання лише 270 м³/год. Тому існує нагальна потреба в будівництві поверхневого комплексу очисних споруд значно більшою пропускнуою здатністю, введення в експлуатацію якого вирішить не тільки питання приймання та очистки підземних вод, а й екологічні питання Первомайсько-Стаханівського вугледобувного регіону в цілому.

З метою розгляду стану виконання заходів, пов'язаних із запобіганням затопленню діючих шахт державного підприємства «Первомайськвугілля», у м. Северодонецьк, в Луганській обласній державній адміністрації - Луганській обласній військово-цивільній адміністрації, за участю представників ДП «Первомайськвугілля» 21 лютого 2019 р. відбулося засідання Регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій під головуванням заступника голови облдержадміністрації, заступника голови регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій Клименка Ю.Ю.

5 березня 2019 року відбулось засідання комісії з питань обстеження

виконаних робіт за проектом здійснення заходів із запобігання виникненню надзвичайної ситуації через затоплення шахт Первомайсько-Стаханівського вугледобувного регіону Луганської області.

**Можливі негативні наслідки
у разі невжиття заходів із запобігання виникненню
надзвичайної ситуації через затоплення шахт Первомайсько-
Стаханівського вугледобувного регіону Луганської області**

У разі невжиття першочергових невідкладних заходів відповідно до затвердженого переліку витрат на запобігання виникненню надзвичайної ситуації, а саме з реконструкції (посилення) водовідливного комплексу шахти «Золоте», відбудеться її затоплення підземними водами шахт «Первомайська», «Родіна», «Голубівська», ім. С.М. Кірова, «Бежанівська», розташованими на непідконтрольних українській владі територіях, і далі - через підземні гідравлічні зв'язки між шахтами відбудеться спільне затоплення діючих шахт державного підприємства «Первомайськвугілля»: «Золоте», «Гірська» і «Карбоніт» до абсолютної відмітки виходу шахтних вод на поверхню в поймі річок Лугань і Комишуваха (+ 85 метрів над рівнем моря), що неминуче призведе до виникнення надзвичайної ситуації техногенного і природного характеру із затопленням територій (в тому числі земель сільськогосподарського призначення) і населених пунктів Луганщини (зокрема, міст Золоте, Первомайськ, Гірське, Кіровськ, смт. Карбоніт, Родіна, Голубівка тощо).

Негативні екологічні та соціально-економічні наслідки від затоплення наведені нижче.

**Можливі негативні екологічні наслідки
від затоплення шахт**

Невжиття заходів захисту відповідно до затвердженого переліку витрат призведе до наступних надзвичайних екологічних наслідків:

- можливий вихід шахтних вод на земну поверхню і підтоплення забудованих територій з населенням близько 80 000 осіб (міста Золоте, Первомайськ, Гірське, Кіровськ, смт. Карбоніт, Родіна, Голубівка тощо), сільськогосподарських земель в районі розташування міст та селищ даного регіону та інших природних угідь (лани, луки, ліси);
- обсяги води у кількості 700-1000 м³/год., що до початку ведення бойових дій відкачувались підземним водовідливним комплексом шахти «Голубівська», по прямих підземних гідравлічних зв'язках перетечуть на шахту «Первомайська» ДП «Первомайськвугілля», далі – скрізь гірничі виробки шахти «Первомайська» відбудеться перетік води на шахту «Родіна», що знаходиться у стадії ліквідації, і надалі — на діючу шахту «Золоте» ДП «Первомайськвугілля»;

- при повному затопленні вищезазначених шахт, розташованих на території близько 6 тис. га, можливий скид високо мінералізованих забруднених шахтних вод у водоймища і маленькі річки. Вийдуть з ладу колодці індивідуального водокористування та великі водозабори, які забезпечують питною водою увесь Первомайсько - Стаханівський регіон;
- відбудуться зміни фізико-механічних властивостей вміщуючих гірських порід та виникаючі при цьому додаткові зрушення земної поверхні, як наслідок — утворення на поверхні провалів над пустотами у підземному просторі;
- можливе обрушення гірл стволів та гірничих виробок, маючих вихід на поверхню та прилеглої земної поверхні у зв'язку з просадкою поверхні і порушенням гірл виробок у зв'язку з можливим підтопленням;
- виникне неорганізований та неконтрольований вихід шахтних газів, зокрема, метану на земну поверхню в районах затоплення гірничих виробок закритих шахт, що призведе до непередбачуваних наслідків;
- порушення нормального функціонування шахтарських міст и селищ, які на момент закриття були неодноразово підроблені гірничими виробками, поверхневі будівлі і споруди яких отримали порушення;
- активізація процесів зрушень породи у зв'язку з їх розмоканням при затопленні шахт, що може викликати додаткові порушення поверхневих будівель і споруд.

Можливі негативні соціально-економічні наслідки від затоплення

У разі невжиття заходів із запобігання виникненню надзвичайної ситуації, затоплення шахт у Первомайсько-Стаханівському вугледобувному регіоні призведе до наступних негативних соціально-економічних наслідків:

- безповоротно будуть втрачені (затоплені) балансові запаси вугілля енергетичних марок діючих шахт загальним обсягом 142 млн. тонн, в тому числі: ш. «Золоте» - 37,1 млн. т, ш. «Карбоніт» - 47,5 млн. т, ш. «Гірська» - 57,2 млн. тонн.
- щорічна втрата видобутку вугілля складе від 300 до 500 тис. тонн. Слід зазначити, що на рівні видобутку останніх років діючих шахт ДП «Первомайськвугілля» зазначених запасів вистачить на 380 років виробничої діяльності шахт з видобування кам'яного вугілля;
- безповоротно будуть втрачені гірничі виробки, обладнані діючим гірничо-шахтним устаткуванням та електрообладнанням орієнтовною балансовою вартістю понад 1 млрд. гривень;
- з урахуванням орієнтовної середньої фактичної ціни на товарну вугільну продукцію близько 1800 грн/тону загальний обсяг втрат від неотримання видобутого вугілля становитиме більше 250 млрд гривень;

- затоплення шахт призведе до втрати близько 5 000 робочих місць, а з урахуванням членів шахтарських сімей, без засобів існування залишиться близько 20 тисяч осіб, що мешкають у зазначеному регіоні;
- суттєве зменшення надходжень (податків) до державного бюджету та місцевих бюджетів, що критично вплине на подальше фінансування місцевих закладів освіти, дошкільних установ, медичних закладів тощо, та може призвести до їх закриття;
- виникнуть значні труднощі з опаленням міст і селищ регіону, яких вугільні шахти забезпечували побутовим паливом;
- відтік кадрів призведе до того, що переважну чисельність шахтарських міст та селищ складатимуть літні люди, що потребуватимуть додаткової соціальної допомоги та додаткових витрат державного і місцевих бюджетів.